

ان مالک کون و مکان۔ ماشاء اللہ لا حول ولا قوۃ الا باللہ العالی العظیم

223

ظہبات امیری

1044

یعنی

مجموعہ قصاید و غزلیات

مطبوعہ پبلک ٹیمپل پریس بیرون دی گلیٹ سنٹر منڈی روڈ فیروز پور شہر

قصاید نعیمیہ

58800

ورشان مبارک افضل الایمان مفتخر موروثاً
 رحمۃ اللعالمین شافع المذنبین۔ اے ایس الغریب
 سیدنا مولانا و پشیا جناب احمد محبتی محمد مصطفیٰ
 نبی آخر الزمان صل اللہ علیہ وسلم

— — — — —

خادم غامی احقر العباد و قیر محمد شیر نواب خان
 قادری اویسی پشتر سب حج متخلص باسیری
 متوطن بہ شہر فیروز پور

صوبہ پنجاب

عنقی عنده

1044

عزیز حال

غزورِ حُسنِ بکر اجازت نہ دوائے گل | کہ پر شے سبکی عند نصیب شیدا را
 خاکسارانِ جہاں را بختارت منکر | آ تو چہ وانی کہ دریں گرو سوائے باشد
 من بندہ نہ سخن سنج است نہ سخن فہم - و نہ از حُسن شعر خبر وارو - فقط
 از حُسن اتفاق صحبت چند ارباب علم نصیب شد و قدرے مستفیض
 گشت بچپناک عادت خوشہ چین است - چوں بفضیل ایز و متعل صحبت
 بزرگان دین و اولیائے کرام و علمائے عظام و ارباب علم - و جو و عیش
 نصیب را میسر آید یک نظر شاں حلقہ نشین را از دولت سعادت و
 فیوض علم متمتع میکند بل کیما میکند - شعرہ

یک زمانہ صحبت با اولیا
 بہتر از صد سال طاعت ہے ریا
 وریں باب شیخ سعدی علیہ الرحمۃ مثالے از گل حمام خوب
 آورہ -

گل خوشبوئے در حمام روزے
 رسید از وسعت محبوبے بہستم

۴
بد گوئتم تو مشکلی یا عنبیری

کہ از بوئے دل آویز تو ہستم

بگفتا من گل ناچیز بودم

ولیکن مدقے با گل گشتیم!

چمال ہنشین و رمن اثر کرو

و گرنہ من ہماں خاکن کہ ہستم .

در بارۂ انساں کہ اشرف المخلوقات است چو گویم حیوان ہم ز اثر صحبت

نیکال اصلاح یافتہ میشود۔ شعر۔

سگ اصحاب کہن روزے چند

پئے نیکال گرفت مردم شد

ایں خاکسار بہ زمانہ طالب علمی مدتے قلیل در صحبت استادان

کمال وارباب کمال بسر نمود و یک جرغہ از بحر فیوض شال چشید۔ نہایت

کہ زمانہ رفتنی و گزشتنیست۔ و انجام کار جدائی و فراق آرد و صحبت انجام

ورنہ از سر چشید فیض شال سیر بودے۔ و گلہائے بوقلموں از چمنستان

کمال شال چیدے۔ شعر۔

حیف کہ در چشم زون صحبت یار آخر شد

روئے گل سیر نہ یلم بہار آخر شد

دیدار دوستانِ موافقِ نیت است

چوں یافتیم حیف بود گریہ کنیم !
 یادِ این بزرگانِ فیضِ آبِ بیک لفظ و بیک دم از قلمِ محو نشود۔ ایں و نیائے
 پیرِ زالِ باکے عہدِ خود را بسر نے پُرور۔ و نیاسر نے فانیست نہ کہ مندر لگہ
 مقصود ہر کے رختِ خود را بستہ بر بانگِ جریں رواں نظر می آید۔ شیخ
 سعدی علیہ الرحمۃ چہ خوش فرمود است۔

و نیاز نیست عشوہ وہ و دستال وے

باکس بسر نے پُرور او عہدِ شوہری

ایں پنج فوجت کہ پورستہ می زند

فوجت بد بخر سے بگزار می و بگداری

بانی شیراز ہم حیاتِ ایں عالم را بہ بانگِ جریں قافلہ تشبیری وید۔ و فرماید۔

کس ندانست کہ مندری کہ مقصود کجا است

ایں قدر بہت کہ بانگِ جریں می آید

نشاط کہ یکے از مشاعرِ شعرائے ہند است وریں باب میگوید

شعر

کہ باندھے ہوئے چلنے کو یاں سب یار بیٹھے ہیں

بہت آگے گئے باقی جو ہیں تیار بیٹھے ہیں

نہ چھڑائے نگہت باو بہاری چل راہ لگ اپنی !
 تجھے اٹھکیدیاں سو جھے میں ہم ہزار بیٹھے ہیں
 ایل نیرنگان واجب التعظیم راہ اسمائے گرامی جناب مرزا عبد الغنی
 صاحب متخلص بہ ارشد گورگانی و ہلوی مرحوم و شمس العلماء قاضی فاضل ہلوی
 محمد حسین صاحب مرحوم پرستین پروفیسر فورمنی کہ سچن کالج لاہور
 مصنف ارغمال اجنباب یاد میکنم۔

میں بندہ گرچہ نسبت با اکابر و اولیٰ خورا از زمرہ بدنام کنندہ
 نکونامے چند می شمار و پر نسبت خاک را با عالم پاک۔ مثال میں بندہ مثل
 شخصیت کہ از سفرہ یمنائے کریمیاں رتھے پروار و جذبات از قلب سقریرم
 جوش زو و این مجموعہ چند اشعار بالفاظ شکستہ و جملہ ہائے غیر مربوط نتیجہ آل
 کیفیت است کہ در سر شوریدہ پیدا میشود۔ ورنہ کجا اسیری لے بفاعت
 و کجا حسی شاعری۔ بہیں تفاوت رہ از کجا است تا کجا انسان عاجز بر بیچ
 چیز قادر نشود۔ و بیچ چیز حاصل نشود تا وقتیکہ فضل ایزد شامل حال نشود۔
 کسے چہ خوب گفتہ۔

اشعار

کندی فکر کے بابا سماں در سید
 کہ زور لطف خدائیش و سیر نشد

ہزار و ام بکتر و صید گیر خیال
 بہ باز تا چہ رسد پشت ہم اسیر نشد
 ہزار خامہ مشکیں بہ لوح ساوہ براند
 درین رخ کو روک ناواں خیر و ویر نشد
 چہ شاخہا کہ سہی قد شدند نازک و درست
 بجز خدنگ یکے ز انہیاں چو تیر نشد
 چہ مایہ گلگیر چینی نمود تروستی
 نہ ساخت ساغر کے تا گلش خیر نشد
 چہ گزاف با کہ سخنوراں نہ ووند
 من و خدا کہ یکے حرف و لپندیر نشد
 بوخیزہ آنکہ خدا تانہ حکم فرماید
 کے بکار جہاں قاور و قدیر نشد

آتش حسد و رقابت در ہر زمان و مکان مشتعل شدہ شعرا کے منقذین و
 متاخرین وریں باب شاکل نظر ہی آئند۔ عرفی کہ از مشاہیر عجم است۔ ہم از
 طرز رقیبان خود شکایت می کند۔ شعر۔

عرفی دو چیز می شکند قدر شررا
 تحسین نامش ناس و سکوت سخن شناس

چوں با اکابر شعرا صورت حال این است - من بنده کجا از طعن و تشنیع
و حرف گیری شام محفوظ و مصون میشود - شعر -

بمنز بچشم عداوت بزرگتر عیب است
گل است سدی و در چشم و شمائل غار است

این بنده عاجز کم علم و بی لبناعت است. جهالت خود را پیش اهل
کمال و ذوق بصد عجز می نهد - و التماس وارو که از نقاب لیس و استقام و اغلاط
محاوره اعراض فرمایند تا بیدل نشود - از خوردن و بل خطا از بزرگان عطا -

شعر - مابدان منزل عالی نتوانیم رسید

بال مگر لطافت شما پیش نهد گانه چند

درین وادی پر خطر بے قلاید سفر کردن نشاید - نظر بر این اقوال
مردان قدم برداشته ام - هر چه با و اباد ما کشتی در آب انداختیم -

شعر

مشکلی نیست که آسان نشود

مردی باید که هر آسان نشود

و السلام

نیازمند اسیری

حمد باری تعالیٰ

کرد پیدای بہر تسبیح بندگی را
 باز قسم کرد و در جہاں تو م و ممل را
 چیز ہائے گوناگون شرب و اکل را
 نیست بجائے اندر ان لقم و نخل را
 کار ہا را تا دید زیب و شغل را
 از رہ شفقت فرستاد است کل را
 و او مارا بے طلب خیر الرسل را
 در عمل تا آورد روز از دل را
 تا جہد ساز و زبند خیر العمل را
 و زندہ وارد بشر را و نخل را
 نیست چارہ اندر ان غر و عقل را
 عبد باید کہ رو او را و اجل را
 و رو تو غ آرد جمع خیر الامل را
 او قبیل است کہ رو او را و نخل را

حمد بجد مر خدائے غر و جبل را
 انیس گل را ابتدا از نفس واحد
 آفریدہ آسمان و ہم زمین را
 اختلاف را خلق نمود بہر تزیین
 مبدہ ضد و خلوات است در جہاں
 بہر رشد و انتباہ مردمان ہم
 از کمال رحمت چو ذات پاک بخوشید
 بندگان را ہم ز وسعت منقسم کرد
 خیر و شر را آفریدہ بہر تفریق
 او محیط کائنات است تا بہا ہی
 کار او مبنی بہ حکمت و تدبیر
 او علیم است و حکیم است و شفیق است
 کار ساز ما ب فکر کار ما است
 احتیاج شاہد شاہاں و گدایاں

کس نہ فہم لہا مکان و علم ہیرا را
 او قدر کرد است کثیر و ہم اقل را
 و دگنڈ از ہندسہ و ہم رمل را
 بودے ورنہ میسر بود ہسل را
 او بر اندازو تدابیر و عمل را

او منقرہ از مکانی نماز زمان است
 کسب نیار سعی گر چہ کلید است
 علم قرآن بس مفید و ناگر ہیرا است
 این سعادت جز تباہ نہ خدایت
 تاور مطلق قدیر است و سبب

بس طویل است ماہرا و عمر کوتاہ

نہ استیری کار دنیا و مشغل را

۲

حمد باری تعالیٰ

بہین شکستہ تویی بس رحمانی
 کنی دستگیری و خود را نمائی
 تو آئی فرود بسبح الدعائی
 ز جانم قریبی مرا جانف زانی
 کہ لازم بہ عبد است رحمت سرائی
 تو رحمت علی الناس کنی رہنمائی

مرا تو قریب است بوقت ندائی
 بوقتیکہ جملہ حیل منقطع شد
 شبانکہ کہ مردم بخوابند بر غفلت
 تو اقرب بین است ز جلی الودیدی
 شوم حاضر و رکبت پنجگانہ
 بہ مومن و کافر سہ را خدائی

نہ پیم تفاوت بہ نسبت کذائی
 کفیل و مستیب و حاجت روانی
 زبیکانگاہاں ہم کنی کے جدائی
 سر آید بہ حمدش پے کبرائی
 مرا اولیائی بذریہ قبائی
 معاذی توئی مونسسی تا خدائی
 کنی مطمئنم بہ قلم جو آئی
 بہ چمن است رونق ازین آشنائی
 چہ خوش دلپذیری عجب دلربائی
 ز رحمت بکن و رگزار سخطائی
 کہ سبق است لائقظنوار غلطائی
 بگفتی لجن و بشر ماسوائی
 ولا کے روا است بے اعتنائی

ہدیرو بہ مسجد ہر صومہ و مستدر
 بعالم تو بخشی ہمہ چیز مطلوب
 برنج و بر اجت بخلوت و عبوت
 نہ بھی کہ ہر ذرہ کائیتاش
 تو بخشی کنی عاشقان راز غیرت
 بہ کرب و شدت بوشت و دعوت
 بذکرت کنم قلب زندہ بہر دم
 تو وادی بہ گل حسن و نالہ بہ بلبل
 توئی عاشق و ہم تو مستوق ہستی
 منم عرق غصیاں ز سر تا باپا تم
 مپندار کہ توبہ شکستی تو صد بار
 بدی کنز معنی شدی جلوہ آرا
 بہت کہ چنداں شفیعیت است و منم

اسیری بکن سخن کوتاہ و ریں باب

کہ پیشیت بے کرو طبع آزمائی

(۳)

مناجات بدرگاہ الہی

بہ اسمت تعالیٰ قیام است از غم و سمار
 منم بندہ تست تو رب تو بر چہاں است
 کجا بندہ پر خطا و جفا پُرز تقصیر
 تو ازلی وابدی زمانہ ز فہم تو قاصر
 زین را خزینہ سمارا مزیں تو کوری
 جہاں را تو والی یقیناً بلا شرکت غیر
 تو رب است غفار منم بندہ پُرز عیال
 ز بار گناہم پُرز محل شرم خدایا
 تو رب جہمی و ما بند گانیم خطا دار
 مرا ناز بر رحمت نیست جز ایل امیدم
 سلاطین عالم ہمہ برور تو فقیر اند
 تو رب علے بی نیاز است ذانت تبارک
 تو ہستی بنامہر و باطن تو اول و آخر
 کجا منکران اند کہ بیند چشم بصیرت

بذانت مقدس چہ زیب است حمد شمارا
 تو حی است و قیوم جہاں را تو روح رالی است
 کجا ذات عالی صفات سزاوار تکبیر
 ز قید مکان تو منترہ تو حاضر و ناظر
 کہ انساں شو و پیرہ و رچہ احساں تو کوری
 بحق خلایق تو ہستی ہمہ پرکت خیر
 نگہ دار مارا تو رحمت محسوم بہ انساں
 تو منم حقیقی بہ نیرت غنی کن گذارا
 گناہ کار ما است عطارا تو ہستی سزاوار
 ب رحمت نبی عفو فرما ذنوب جمیعہ
 ہمہ انبیاء ازور تو پیامبر سفیر اند
 بجز سر بسجده ہمہ جن و انس و ملائک
 بہ رنگ منیم ترا تو قدیر است و قادر
 نہاں را بظاہر عیال را بہ مخفی بہ عبرت

شہری عمر رسیدہ بہ کفر و لہجہ و ضلالت
 معاہدی زمین بے شمار اندباری تھالی
 محافظہ ناصر تونی وریں سفر و دنیا
 ندرم کسے مونس و غمگسارم بجز تو
 بروز قیامت کہ ماہدگان راشود حشر
 بہ عسروہ پیر آزمانی تو مخلوق خورا
 تو آئی بخلوت نوازی دل واکراں را
 تو بالاز فہم و قیاس و گمان است یقیناً
 چہ ذی شان و قوت تورب قدریہ و الجلال است
 چہ علمت کہ با دشمنان تو حلیمی و صابر
 وریں عالم ہونفا کس مدوکار نہ بنیم

بمنزل رسیدہ بروے کہ گوید استقامت
 ولے رحمت بس کثیر است و اکثر خدایا
 شدم غرق ہر دم مرا آرازیں غم و دنیا
 ندرم رفیقے وریں منزل ناگوارم بجز تو
 ممکن شتر مسارم خدایا بہ فضلت ہم حصر
 تو رازق علی قدر رسائی تو مملوک خورا
 تو آئی بہ جلوت شناسی دل شاگرداں را
 کسے راندہ زبید کہ گوید بہ حمدت قریناً
 تو غالب علی امر خود منظر بہتیاں است
 چہ عنفوت کہ با غاصباں تورہیمی و عاقر
 و دوواست اسمت بجز تو سزاوار نہ بنیم

اسیری ندانی دل من شدہ خون ہر جا
 کہ انساں ز بد قسمتی شدہ ظلوماً جہولا

(۴)

نعت شریف

ز صفتِ اله است جلالِ محمد
 نشد مجتمع در وجودِ کے
 تو شیدائے حسنِ لقاے جیبت
 و فہد کے شانِ سفرِ پیمبر
 تو خواہی اگر دولتِ دین و دنیا
 فلاحِ دو عالم ترا گر قبول است
 تو مجھ نوائے بے گناہی ہر گوش
 گرفتارِ حرص و ہوا تو بلا شک !
 چہ نسبتِ کذب را بہ صدقِ پیمبر
 تو مغرور بر شمت و ثروت خود
 ز حالِ نبی گر تو خواہی حدیثے
 بروزِ حشر تشنگانِ ازل را
 بروزِ حشر پریم کا الہ
 بوقتِ اذال و اوہ خوشن جانِ شیریں

ز وصفِ رحیم است جمالِ محمد
 جلالِ محمد جمالِ محمد
 مرا بس غنیمتِ جمالِ محمد
 مگر واقفے از کمالِ محمد !
 نگوار خدارا مشائی محمد
 طلب کن محبت بہ آلِ محمد
 تو رنجیدہ از مقالِ محمد
 نیابی تو ہرگز مشائی محمد
 مسد نیز زو آلِ محمد
 بعقبے نیابی ز ملای محمد
 بہر پس از او پیسہ ز حالِ محمد
 میسر شود از زلالِ محمد
 بدستِ محمد ہلالِ محمد
 عیالی شد تعشقِ ہلالِ محمد

زہدیت بلرزند ہمہ اہل و نیا
 عجب رحمت حق بہ کل محبم
 و جاسبت نجابت قدم بوس او اند
 تو گستاخ و رشاک احمد بیبر
 خوشاول کہ حق و منور و محمود
 کسانیکہ آرد تفاوت مانا و
 رخ انور شیخ شتر از بدر کمال
 کمالی بدر را زوال است لازم
 بگفتا شنو موسیٰ لہن ترانی
 یکے را جواب و بدیگر متنہ
 چہ پرسی کوائف ز مہجور نا کام
 چہ مکروہ و غیر استوار اند لدا ند
 صدائے سوؤن بیاید ز ہر سو
 اکابر سلاطین عالم نگوں سر
 مگندہ تندرزل بہ ایوان کسری

چہ پرسی سخن از جلال محمد
 کمال است این از جمال محمد
 ہمین است بظاہر کمال محمد
 بترس از بلائے جلال محمد
 ز مہر صحابہ و آل محمد
 میان صحابہ و آل محمد
 کہ شد منفصل از جمال محمد
 نہ تا بد زوائے کمال محمد
 و لے سلی و بدین جمال محمد
 و رین است نصیبت کمال محمد
 ز واصل ہر س از وصال محمد
 مگر لذتے از وصال محمد
 چہ خوش کار کردند رجال محمد
 ز خوف جلال رجال محمد
 چہ گویم سخن از جلال محمد

استیری چہ اتو عادل و پریشاں

کہ داری محمد و آل محمد

(۵)

مبارک ترانے فدائے محمد
 غنیمت شمارم مراگر خدا را
 بروز قیامت مرا بس امید است
 زور و ولیم خاطر م شاد و کام است
 ز تقوی ترا گر خیال است و زون
 و فاور جهان است عنقا و لیکن
 بہ نور خدا است مدغم بلا شک
 چه گوئی سخن از کریمان عالم
 چه خوش قول حق است ز اقول قرآن
 ز کفر و ضلالت جہاں شد منترہ
 ز اعدائے ملت مرا چه بریں است
 فلاح و دو عالم نصیب کسالی شد
 مرا این تمنابول است بعد شوق
 یہو و نصائے ہمدنی الحقیقت
 خدا را شناسید کہ حق است اللہ

خدا شد فدای بردائے محمد
 مبیسر شود خاک پائے محمد
 کہ وارم یقیناً وعائے محمد
 زاکسیر بہتر ووائے محمد
 فرا مشش کن ہو وہائے محمد
 ز انصار پس از وفائے محمد
 بقائے محمد فناے محمد
 جمل اند پیش عطاءے محمد
 رضائے خدا است رضاے محمد
 چه حکم نہاوند بنائے محمد
 کہ وارم یقیناً پناہ محمد
 کہ دیدند بہ ایمان لقائے محمد
 ز ہے بخت شوم گرفتائے محمد
 کنند اعتراف از روائے محمد
 بہر کس چنین بود صدائے محمد

عبادت نہ زبید کسے را بجز او ہمیں بود ہر کس ندائے محمد
 ہمیش کن اسیری زبان ستائش
 خدا خود گوید ثنائے محمد

(۶)

نعت شریف

<p>زہے فخر یہ حمدش زباں گروا تم کنم ز رحمت بود گریہ فضلش مکالم کنم رواست بریں ناز اگر جانفشام کنم کہ خود را ز غیر وجودش رہا تم کنم جہاں را بدوں، ہمنشینم چہ خواہم کنم دل پر غنارا تو اں مہر باہم کنم بہ پار است و لم بیماں بر ز باہم کنم عجب ہے نیاز اند چرا آہ فغانم کنم یکے از ہزار حمد نہ ہرگز تو اہم کنم صنم گر شود خوش و لم خونچکانم کنم شود عمر بہ ذکرش اگر آن بیام کنم</p>	<p>بہ ذکر حبیب خدا تم ز باہم کنم مرا آرزو نیست جز ایل ز پروردگار بچسب و نگارش رہو است عقل مرا ز جام محبت بدہ سائید و مہدم کوئے یار من بہ زباغ جہاں لے شبہ باہ و پزاری و دیگر لطائف خیل وصال صنم نہ شود گریہ سر چہ غم زہم حسیناں نداری خبر اے دم زہر مومنم گریبان ستائش کنم و لم بہت مجروح ز تیر نگاہ عتاب شناور مشور اندر دل بگر بہت لے کنار</p>
---	--

اسیری تو در بندہ الفت غنیمت شمر

نہ زبید زباں بر شکایت روا تم کنم

نعت شریف (۷)

وہم را بہ ذکرش چنان بیقرارم کنم	کہ چشم حزین را پیہم اشکبارم کنم
عجب سیرتے دلربا عورتے پیش	چنین نقش خوش را بہ قلم نگارم کنم
منم خاک پائے حبیب خدائے تیر	ز فضلش کہ خود را گدائش شمارم کنم
غہ دوسرا بد عظیم و خلیق و نجیب	سزد نفس خود را اگر خاکسارم کنم
ز شمس و قمر خوشتر و نور و یار من	بجا است اگر بر رخس جاننارم کنم
نہ بندہ کس آنکہ دیدہ سنے اورش	ز ہر ش سزد من اگر و لفظارم کنم
چین مروتے بر چہاں شہسوتے عرب	توانم بعد نماز اگر افتخارم کنم
بسوزم مثال شمع ہر و صلاش بہ شب	بیرم صمدم اگر انتظارم کنم
اسیری زبا و گناہ بر سر عاصیاں	سزد گر بریں بسوقت شرمسارم کنم

اسیری بعد عجز جس بر زمین نیاز
کہ لطفش پئے مغفرت مشکبارم کنم

نعت شریف (۸)

چہ گویم سخن و صفات محمد	کہ بالا ز فہم است ذات محمد
حیات بشر را مکمل نمونہ	نگنجد در آں بیچ چرا و چگونه

چه خوش باورنی با صفا با کرامت
 خلیق و شفیق و کرم گستر ما
 ظهور شجاعت نشانش خصوصی
 ز فیضش در وال اندعیون تا قیامت
 و گرانمایا بر فضیلت عطا شد
 ز معراج او برتری آشکار است
 کلید و رحمتش است بدستش
 حقیق شفاعت ندادند کسی را
 امام و خطیب رسولان اعظم
 محمد و احمد چه خوش انداسما
 ظهورش اگر چه پس هر نبی شد
 طریق است که در مجلس شاه عالم
 و گرانمایا مثل عیسی و موسی
 حیاتم بدال بر شما است متون

فلاح و و عالم ز صد قش علامت
 فقیر و امیر و عجب مہتر ما !
 از و حل گرفتند روی مجوسی
 ز عشقش یقین وال قیام است
 که کشتی شان را نبی نافرماند
 ز خیم نبوت تفضل بکار است
 امامت بمیدان شتر است نصیبش
 مگر احمد مجتبیٰ مصطفیٰ را
 حدیث است انا سید ولد آدم
 نبی خدا است اسم با مستی
 بفضل خدا مرتبش ہم علی شد
 کنند مشہر آمد شاه عالم
 نقیبان بدمند پیش احمد قنار
 کہ مدوح من است بہ صفت موصو

اسیری گرفتار زلف پیبر

خلاصی نخواهد ز بند پیبر !

— (پی) —

(۹)

نعت شریف

کہ بنیم رخ و لبر و لستاں من
 حبیبِ خود را شنیدم ندیدم
 کہ شاید بہ بنیم جمالِ رخ او
 مزین بہ حسن و جمال و گہرا
 کہ در جستجو اش منم رفته بودم
 تو ابرز مجنوں پریشاں و فرسود
 و شرب برو جانبِ آلِ خدا را
 و آخا نجات گرفتارِ فسق است
 تو گروی بجزو جہاں در حصول
 بسوئے ویاہِ حبیبِ بیکدم
 بدرگاہِ عالی مقامِ رسیدم
 بخواندم در ووسلا با ارادت
 سکون و قرارم بول گشتہ بیتہ
 ہر اسر تغیر نمودہ خوئے من

جسے جستجو کروم اندر جہاں من
 بہ ہر جا کہ رفتم بہر کس کہ دیدم
 سراپمہ رفتم بہر سو بہر کو !
 گلستانِ عالم شگفتہ بہ گلہا
 بدیدم مہرا و لیکن ندیدم
 بزرگے چوں بر من نگہ کرو فرمود
 مدینہ کہ نامش و گراست لطفی
 و آخا مراد طلبکارِ حق است
 و آخا و ہولست کہ در جستجو اش
 شنیدم چو سخنش طریقے گرفتہ
 رسیدہ با آخا پئے و رگرفتہ
 بطرزِ نیاز و خلوص و عقیدت
 یقین والِ عجب کیف بر من گذشتہ
 نکتہ ز نورش بجلی سوئے من

بہ حسن و بخوبی معلیٰ دل من
 مرا ابھی خوش ز عقل و عنایت
 یقین وال بدارمی اگر دین و دانش
 تو گوئی کہ با وقعت و عز و شان است
 طعاعے زمان جویں خوش نماید
 ز کسرے و قیصر او بہتر بہ عظمت
 بہ ایشاں بداند کہ آل رانقا نیست
 رسولی خداوند تعالیٰ تبارک

بیک نظر کرد او بچلی دل من !
 فراست و دانش ز من گشت رخصت
 شنوتا جو کم ز نام و نشا نش
 شہ و دوسرا سرور و وہ جان است
 لباس و ریدہ اور خوش نماید
 فقیرانہ صورت امیرانہ سیرت
 او عجبے بدارو کہ آل رانقا نیست
 محمد و محمود و احمد مبارک

اسیری غلام غلامان احمد !
 دعا گو مدح و ثنا خوان احمد

نعت شریف

نوٹ: ایک قصیدہ نعتیہ در شان مبارک جناب رسالت مآب مفتخر
 موجودات رحمت اللعالمین شفیع المذنبین امیر الغریبین سیدنا و نبیا
 و مولانا احمد مجتبیٰ محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم از کلک گوہرین
 یکے از شرفاء ہند و نژاد کہ اسم گرامی اش بھائی رامیشور سنگھ ایم اے

مستوطن بہ صوبہ بہار و متخلص بہ مخفی است۔ برسر اوراق ہفتہ وار اخبار
 حمایت اسلام لاہور مطبوعہ ۱۶ جولائی ۱۹۳۶ء عیسوی بنظر مانتا و
 قصیدہ فی الحقیقت بسیار مرغوب و دلپذیر است۔ و پرکشادہ ولی و
 وسیع النظری و قابلیت و استعداد و شاعر و نالت میکند۔ تعلیم از چہد بافت
 شاعر معروف بجد مسرور و متاثر شدہ ایل قصیدہ بہ مجلس میلا و شریف
 شرف خواندگی یافت۔ تعلیم یافتہ مسلم برادران وطن ایل طریق گرفتہ اند
 کہ مجلس میلا و شریف غیر مسلم برادران وطن را لقرض شمولیت دعوت
 می دهند و از ایشان توقع دارند کہ وے و نشان پیغمبر اسلام صلے الہیہ
 علیہ وسلم خیالات خود را ظاہر کنند۔ آل بیچارگان بخمال ہر و بعضی
 چیزے از نشر و نظم گویند۔ بعض اوقات ہرچہ از زباں گویند با دل شان
 موافقت نکند۔ ایل قصیدہ مخفی ہم از زمرہ آنست۔ شاعر مدوح
 رسول عربی صلے الہیہ علیہ وسلم را ہاوی جہاں و بنی آخر زمان بیکدم تسلیم میکند
 و ہمیں دم خود را بندمرہ انشش نگراند۔ بل بطریق تقاضا خود را ہندی ہند و
 مشرب میگوید۔ شاعر بہ ایل اعتراف مسلم برادران وطن را خوش و ممنون
 میکند و تبرسد بہا و ہند و برادران خود اورا بہ طعن و تشنیع و بدگوئی یاد کنند
 نزد عاقلان ایل قسم طرز عمل مقبول نیست۔ وے گویند کہ ہر علم را
 عمل لازم است۔ عالم بے عمل مثل ابراست کہ نئے بارہ۔ سعادت

عقبتے و رشد و ہدایت۔ بجز تا یہ خدا میسر نہ آئند۔ ان اعتراضات کو
 قسم ہی نتائج مستنبط نشوند۔ حق این است کہ این قصیدہ نعتیہ ہدایات
 پر قلمبسم برانگیخت۔ چند اشعار نعتیہ بحجاب آل قصیدہ از عامہ غافل
 من مرقوم شدند۔ اولاً قصیدہ نعتیہ مخفی برائے ضیافت طبع اہل مذاق
 درج میکنم۔ بعدش قصیدہ خود را رقم خوانم کرو۔ قصیدہ مشفقہ مستر مخفی

صاحب این است۔

سے آندہ ہی در عرب کم گفتاں را مہری
 تو را و حق نموده اسرار ہا بکشو و ہا
 کشتی امت در بلا تو دیدہ گشتی نا خدا
 عرض است این کون مکان حق است ہر اندر
 اسلام را از لفتہ خدا صراط مستقیم
 ہستی شفیع اللہ میں سے ہادی دین میں
 ہندی سہد و مشربم من امتی تو انیم
 من راسخم در دین خود وارم سے حق آشنا

حقا کہ تو از پیش حق بہر جہاں پیغمبری
 وز ہر چہ تو فرمودم بر خلق رحمت گستری
 عظمت سرے دہرا مانند شمس غوری
 واکر وہ سیرگراں در کنتہ حق تپے مہری
 ہر قوم وار و ہادی گفتہ جہاں را مہری
 یا رحمت اللعالمین وز ہر چہ گویم بتری
 لیکن بشانت گفتہ از ہر چہ گویم بتری
 زان و امت سے مصطفیٰ انوار حق را مہری

مخفی کافر ہر کجا بنید ز حق صد جہوہ ہا
 زان گفتہ سے خیر الو سے از فکر من بالاتری

قصیدہ جوابیہ حسبِ قیل است

(۱۱)

نعت شریف

ہاوی توئی اندر جہاں گم رہو الیٰں را رہی
 آرزو مال را تو نبی اندر دو عالم اکبری
 رشکِ سولانِ خدائی و ز شالی ہم بہتری
 جو دو تو واضح انکسار و اتقار خوگری؛
 بسیار خوباں دیدام لیکن تو چیزے ویری
 فخر شہاں بر آستانت بہر ویرہ نوزہ گری
 دیدم چو جلوہ رخ تاباں وز لطف غنبری
 حل کردہ جملہ وقائق را بہ فکر سہ سری
 کثرت بہ تو واوند بعقبے اشکال کوثری
 نسبت نداشتند با محمد چہ مجال سہ سری
 قرباں بریں طرزت دل آرمی بی بی لبری
 خلوت گہرِ قلبت تجلی گاہ حق ہم انوری

اے آنکہ ہستی بہر جہاں و مال پیروی
 سوئے او عینے انبیا محتسب زماں و رہنما
 از حق تعالیٰ بہت لُقبَتِ رحمتہ اللعالمین
 صفتِ تو بالا بہت ز فکر من اما المرسلین
 شد بہ تو فضل کرد کار لامکان و لایزانی
 فقرت بہ اوج اقتدار و ہم امانت سجدیل
 آہ شد ز من عقل و فراست قرار و نو و سری
 اسرار ہا را ہستی کلید و باب علم منہتی
 بخشیدہ بووند ہر نبی را بہر چہ دیدند مصلحت
 اسکندر و وارا بہ شاہان عالم سرفراز
 گرویدہ گروی خوشیگان بگناگان را بیجاں
 شد پارہ پارہ طور سینا خرم سے صیقا

ارض مقدس موسیٰ فاطمہ زراہ احترام
آمد طلوع چوں شمس وین ماه و کواکب را چو کار
صوت مہارک بہت قرآن چو عجب مجزبیاں
وانم تو را سخ در طرفیت سے برادر ہوں
ہر علم را لازم عمل نر و عقیدان جہاں
خوشم کہ واری این عقیدت با محمد مصطفیٰ
صد شکر تو آرم بجائے خالق ہر دوسرا

رفتہ بہ تعلیمت صلیٰ علیٰ عرش بریں چہ طہری
دیگر مذاہب را تو ناسخ ہر ہمہ تو ظاہری
الور حق را کاشفی و جلوہ ہا را منظرہری
خواہم بدول مخفی شود ظاہر طفل سروری
کن قبل آل بر آئیدت دم ز جسم غنہری
شادوم کہ بنیم صر ترا عالی جہاں و برتری
بخشتی بن این دولت ایماں چہ حمت گہتری

در حمد تو عاجز اسپر می بے بضاعت

از فکر من مقاومت ارفع و بالاتری

(۱۲)

سفر و نسیا

بہر کستی حزیں و بہتر حالے
اسباب زینت و عیش و خوش حالی
منعم و محتشم مقتدر ہستی
بہر حستی طول و محسرت تو

پر سیدم ز ولم منتشر حالے
تو بر فرش خاکی سہ واری!
تو ز لطف و کرم بہرور ہستی
با این سامان عیش و مسرت تو

دارم سفر و راز و خط و رسم
 نیست آرام جز بمنزل مسافرا
 کردند اصل قلع و برید مارا
 یوم میشتاق فراموش تمام کردم
 حجب و طین از غریب آموز
 قدر گل بلی صدوا داندا
 بجای این جا سرانہ نماید خوش
 موت کہ شد ملاقی بیار خوشتر
 موت پانجاں حیات و دام وارد
 رانہ زیر زمین تانشد مدفون
 بار و رنشد بہ گلہائے بوقلمون

دار فاقست اسیری مشوغافل

کار نسیکو بکن تاشوی کامل

(۱۳)

زمانہ حاضرہ

جہاں راہِ گدوشِ زمانِ راور زمانہ سے نیم
 سحر و تلاطمِ فضا اندر طوفانِ ہر پاست
 فدائیاں بر افقِ شمالِ راوہ انداز دست
 زمانِ بے حجاب و خرامِ نازِ بازی و زینت
 مبارک ترا ایں زمانہ سے شیدائے مغرب
 زمانِ مرو نامروزن و در شکلِ نظری اند
 تو محو تماشہ و مصروفِ کارِ بد حال
 بہ اتباعِ فیشنِ شعائیرِ راوہ اند بر باد
 خدا کارِ فلاحِ می طلبد بے استمداد ایں
 حصولِ معاشِ را قدم سے داوہ اند بریل
 بدال سے ہوسِ نیابی ایامِ راحبے لخواہ
 اصولِ ماحوتِ نہادہ اند بر طاقِ نسیال
 بحیر تم کہ دینِ خدا را کشتیِ در گروان است

سکون و قرار نیست کہ را ایں چہ کار سے نیم
 بہار شد معرازِ نگہتِ گلِ را خار سے نیم
 مزین بہ حسنِ مصنفِ نازکِ را و کار سے نیم
 مناظر حیا سوزِ سرِ راہ و بازار سے نیم
 ذن و مرو مالِ را بہم مصروفِ کار سے نیم
 تلبیسِ عینیں موجبِ بسِ ننگ و عتاب سے نیم
 یقینِ والِ مالِ خبیثانِ و را از کار سے نیم
 جوابِ صنمِ را دلیکن و را انکار سے نیم
 دلیکن تہمتِ قومِ را در ادبار سے نیم
 مقامِ تاسفِ کہ شانِ را در افکار سے نیم
 مقدرِ ہر نوعِ اقبقتہِ را و کار سے نیم
 سہہ مو منالِ را بہم و سپے آرا سے نیم
 ہر منتیانِ شرعِ را در تنکار سے نیم

بہ دورِ قریف کہ این جگہ آثارِ مے بنیم
 ز نامِ حکومت بہ تخیلِ اثرِ مے بنیم
 و عیدِ خدایا یقیناً و راقرارِ مے بنیم
 سیہِ مقربِ حسناات الابرارِ مے بنیم
 ز بدنامیتِ غوغہا را در اخبارِ مے بنیم

اسیریِ نورِ غم بسختیِ روزِ شبِ اینجا
 کہ بخششِ بعقبِ بدستِ آمرزگارِ مے بنیم

(۱۲)

بے ثباتیِ عالم

ثبات و فرازِ نیست و ریں عالمِ ناپا پیدار
 وجودتِ دلیلِ است و جو و خدائے کردگار
 نشاید بجز خدمتِ خلق تو اضع انکسار
 تو محدود و بخششِ بہت کجا است راہِ فرار
 پس آلِ نہ زبید ترا کہ شوی ناشکر گزار
 لسانِ بیاں واد کنی تا شمارِ اختیار

تو مثلِ جنابِ اندرین بحرِ بے پایاں کنار
 ز لاشے تو آمد وجودِ اندر از سوسے عدم
 چراغہ بر جہانے کہ چیزِ لیتِ مستعار
 نہ بینی خدا را مگر بے نسبت در نظر او
 شدی بہرور از نعیمِ خدا صبح و مسا
 بشکلِ ستودہ ترا خلق نمود بہر شرف

زبیں را بہ کلہا مزین نموده بہر تو
 تو بندہ گنہگار و عاصی پراز سہو و خطا
 مقام فنا است بقانیت کسے اندیں
 بندہ سر بسجدہ بہ پیش تہائے ذوالجلال
 نے بیوفنا و استغاثت و نیاز فریب
 کجا سرفرازاں کہ کوس لمن الملک نمود
 تہی دست پذیر زمین اندر بعد سرت بزل

سما را بہ شمس و قمر تا کند لسیل و نہار
 ترا با یدت کہ گزینی سبیل اعتذار
 خودی کار شیطاں تو شو بندہ پروردگار
 متاب سرز حق گر تو ہستی بزل نصفت شمار
 بعشوہ کند کار خود مرد و بائید ہوشیار
 کجا مرہ جبینان خوش رو پر می شش کلخندار
 بخاک و نخل بے معین و زبول زار و زار

اسیری چین است رسم جہاں ابتدا
 سپر نخبہ کار عالم بگو بالا اختصار

(۱۵)

واقعہ یک شب

حبیب خدا یک شب ز حرم صدیقہ
 شبانہ کہ مردم خواب و چشم می بودند
 ز خواب چوں شدہ بیدار جناب عائشہ
 بہاند پس پریشان و مشوش و حیران

بسوئے یقین تشریف بروند تا بیدہ
 رسول خدا بود سر بسجدہ آہیدہ
 نیافت شوہر خود را بہ بستر خوابیدہ
 رسول خدا چوں شد بیک دم پوشیدہ

زوہم و خیالات و قیاس گونا گوں
 زبیتِ خودش سوئے بقیع رفت ^{عائشہ}
 رسیدہ بانجا خفیہ خفیہ اُم پاک
 بہ نظر تماشا دید مطلوب خود را
 انیس غریباں روئے خود بر خاک پاک
 باہ و بزاری بہر قوم مرحومہ
 نبی سر بسجودہ بر زمین گورستان
 شیخ الامم ہم رفت بہ عقب ^{عائشہ}
 رسول خدا بر منکشف شد احوال
 نبی دست شفق را نہادہ بر پیش
 چرا و کجا رفتید پیر سید ^{عائشہ}
 دفاشوہ اہل و فادہ ہر مسلک
 شنیدہ نبی چون این خطاب ^{عائشہ}
 بدم و بقیع پیش خدا ^{عائشہ}
 برائے کسانیکہ عزیز اند چو جام
 تنابہ ول وارم کہ در میدان حشر
 دعائے من عامی ہمین است ہر لحظہ

ولی مضطرب و مضطربہ و ترسیدہ
 کہ بیند جمال شوہر سے کہ گرویدہ
 مبادا کند خیر الوہ سے را رنجیدہ
 بطرز فدائے زنگر و زویدہ !
 جبین خودش را بہ تضرع مانعیدہ
 سہارا و ریدہ نہیٰ جنبانیدہ
 و حرم مطہر رفت بقلب شرمیدہ
 کہ بر بستر خودش بشکل خوابیدہ
 چو از بقیع را ہی بنت بوکرا ^{عائشہ}
 کہ چوں بید بسینہ اندرش بود لرزیدہ
 بہ اندر ششم حقا کہ بودم خمیدہ
 ندیدہ ز تو بہتر کسی نہ شنویدہ
 مکلف شدند پیر بتول نازویدہ
 بسجدہ نہادم سر بہ عجز و نالییدہ
 ولے در چہ عصیاں خودش را غوفیدہ
 بہ نیم مطیعاں خودم را بخشیدہ
 اسیری مطیعاں در شود گروانیدہ

(۱۶)

نعت شریف

امام است خلیفہ است خیر الرسل است
 شیخ الامم است خیر الرسل است
 بدعا اش و سے پیش دیگر رسل است
 نبی بود احمد منیر الرسل است
 دعائے خلیل است خیر الرسل است
 بہ صلہش نہاں بود ظہیر الرسل است
 طفیل محمد مجید الرسل است
 بحق محمد نصیر الرسل است
 اجابت بحقش بشیر الرسل است
 دعائے الامم چہ خیر الرسل است
 دست محمد امیر الرسل است
 امین است و محسن بصیر الرسل است
 بہر نوع او افضل نظیر الرسل است
 ہاں گو کہ پیشش کثیر الرسل است

عجب شان احمد کبیر الرسل است
 او ختم رسولاں سر و لو آدم
 ظہورش اگرچہ پس ہر نبی شد
 بوقتیکہ آدم بودے بحر گل
 نوید مسیحا و مطلوب مومنین
 نجات خلیل شد ز آتش کہ احمد
 جناب سمائل زگر و ذیح رست
 ز طوفان برآمد بہ کشتی نبی نوح
 عیسیٰ آدم فی الکتاب است مسطور
 بہ حشر عدائے زہر نفس نفسی
 بروز قیامت علم فضیلت
 حقایق نہاں را بہ دنیا عیاں کرد
 جو اخلاق و علم و فضائل مناقب
 سر بہ نبوت مزین بہ او محمد

سپر وند آخریہ خیر الرسل است
امیر الرسل است فقیر الرسل است

کلید جناب را بہ تحویل احمد
حدیث صحیح است الفقر و فخری

اسیری شدہ قافیہ تنگ قلم لنگ
محال است ذکرش کبیر الرسل است

(۱۷)

سرابِ دنیا

کہ حسن و قبح او بہر کس یقیناً عیاں است
ز بخش ہمہ مرماں غافل و غیر مصوں
مصائب محن اندر ال پرالم پرفتن است
و فاعولے اونیت چرابیہ دل باطل
مخند و منج بر سرایش تو لے بندہ زرد
صبوری محال است بوقت گراں اشقیار
ز تقویٰ معر نمودند دل اولیبار
خلوص را نہ بینیم بجانش دروغ است آرا
بنامش پناہ می بریم کہ مرا کردگار است

چہ طرفہ مقام حیات ایں سرے جہاں است
بہ حسرتش ہمہ اہل عالم گرفتار و مفتول !
ہمہ وسعت ارض تماشا گے پیش من است
بہ عشوہ گری می ستاند دل مرد غافل !
امارت غریب طریق جہاں است برادر
کشائش کند دور زیاد خدا اغنیارا !
ز باب کہم نہ دہند گزر بے اسخیارا
حقیقت برفت از جہاں نظر من بر مجازا
بذکر خدا مضمینم کہ پروردگار است

کہ رونق ز او شد لعل و غنم و شام پیکان
 کند پیروی تا بحر نفس فلاح بندہ او
 بیازار عالم بیاد و همه جنس کامل
 خلافت پیر گزیدین کسے را نشاید
 بہ علم و فضل و شجاعت مثالے داشتند
 چو حافظ مشو تختہ بند اندر دل بحر و سما
 بیاید کہ پیروں شود از سر کسے و دو عالم
 ز کفرت شوی باز کنی در گزرا از خصومت
 شمع برداست آں این فداست بگل
 تعجب را سینہ حالی ز عشق خداست خلاق
 کہ بحر لیت ہمہاں دم ز بحر نبی عاشق
 ترا حیف بر حیف نہ زندہ شوی کہ فکرش

اسیری بدینا ترا دل بہ بستن نشاید

بہ احصال عمل کن ترا دل شکستن نشاید

محمد حبیب خداست ہاوی جہاں را
 بخلق شد عطا نعمت اسوہ حسنہ او
 صحابہ پس از آن جناب نبی انس کامل
 مشو منحرف از طریقے کہ حق را نماید
 بہ زہد و بہ تقوی و اخلاق بواجبے داشتند
 پر مرغ آبی بو و خشک بر دل قہر و سما
 وجود کچہ خالیست ز حسب ندائے دو عالم
 تفکر کنی گر تو اندر نظام وجودت
 تو لے اسل شرف ز پروانہ کمتر ز بلبل
 امانت سپردند بہ تو ہر الفیائے میثاق
 ہر اور بہا موز عبرت ز عشق بہانہ
 عجیبے پوئے کہ شد حق و گویا ز عشقش

نعت شریف

غیر حق نام پیدا ہے نام و نشان ہو
 بر دل خود نقش کنم تا حزر جہاں ہو
 نام مولا اسم احمد بر زبان ہو
 نیست ممکن کہ کارش را بنیاد ہو
 موجب رشد و نجات عاصیاں ہو
 تاز لطفش بہرہ ور اہل جہاں ہو
 تا کہ میل عاشقان را ز نہاں ہو
 عجب خفہ ہے خبر بر آسمان ہو
 بر چہ رحمت مجسم جانفتاں ہو
 ذوالفقار آبدارش خوشچکان ہو
 ذکر او مشکل اگر حسن بیاد ہو
 دیگرے نیست باعث کون و مکان ہو
 کس نہ نام کہ قریب لامکان ہو
 نیست کسی مثل نبی ذی عنرو نشان ہو

خالق ارض و سماوی عنرو نشان ہو
 ہست مرا حصر تمام پر اسم احمد
 آرزو دارم بوقت جان سپردن
 بس حسین است اولیٰ بقوت ہم پرست
 باو بی اہل جہاں است از خدانا
 صاحب امج کمال است و فضیلت
 مرتبش ظاہر معراج شہین است
 عشق اول از خدانا بت ز اہل است
 دو فدائے ملت خود نمک سائے
 دشمنان را سنگ خار است شکن است
 بس خلیق عالی صفات و بی نظیر است
 صاحب لوکاک لمانیست بجز او
 او مقرب کم ز تو سہین زدا بود
 سرفرازان سرنگوں اند پیش نظرش

خوش نصیب است آن وجودیکہ بیاید
 خود پسندی خود ستانی سے دل من
 این چه عشق است کہ آسیری را بیل است
 صنعت صانع حقیقی برفدا شو
 اے صباگو مرشد مرام شدہ کیف
 قادی ہستی اویسی تو اسیری
 نسبت بہت با اکابر از مشایخ
 من خواہم جزو مصالے و سچہ را
 عاشق رواش نہ بیند و گیرے را
 جو رہ معشوقاں اگر چہ بس شنیدیم
 روز محشر جانگداز از تشنگی شد
 خلق میکوبد اسیری پارہا است
 پر خطا است و جفا است و معاصی
 بعد مرون چوں مقال من شود ختم
 ضبط الفت میکنم ہر چند و لے عشق

اپیر کمال تا دروسوز نہاں ہو
 و رول خاطر چہ آہ و فغاں ہو
 بے عمل کے پُر ز تا شیر و بیال ہو
 مرد کمال کہ درو عشق بہاں ہو
 وہ مئے الفت کہ قلم زان رواں ہو
 بہر تہیج طائر شیریں بیال ہو
 نگاہ فرمان نیک رفتگاں ہو
 دل بہ یار و بر زبان ذکر و بیان ہو
 کس نہ بینم ہر چو مشامش و لستال ہو
 شربت و صلش نصیب عاشقاں ہو
 آب کوثر جانفزاے مومناں ہو
 کس نگوید این اگر راتل عیان ہو
 چہ عجب رب غفور گرمہربال ہو
 از زبان حال من حمد و بیال ہو
 سر کشد تا ستر کن بنجو و عیال ہو

کار و نیا کہ تمام کرد است اسیری
 مستقی شو تا بفضل خلد آشیال ہو

نعت شریف

بجان و ببول من خریدار احمد
 کسے بر پدید است ویدار احمد
 مراگر رساند پدیدار احمد
 طہیم تو بر خیز کہ بیمار احمد
 چشیدم ز کوثر چه اثیمار احمد
 بوقتیکہ نگریم بہ مینار احمد
 عجب کیفیت ول است بگلزار احمد
 ابو بکر زید چه ولد ار احمد
 ولے خیس ایمال بازار احمد
 منم از مقدر گرفتار احمد
 مراہست رغبت بہ دربار احمد
 مرا خوش نماید ز اخبار احمد
 کسے کوشید است گفتار احمد
 رسیدہ بہ خلقت پہ افکار احمد

چہ نعمت عظیم است ویدار احمد
 ننگر و پدید منم مہ لقا را
 عجب نیست کہ لطف خدائے و عالم
 امید شفا نیست ہرگز ز اسپر
 تو شیدائے لذت کہ فانیست ہر دم
 گرانی سفرم شود وور ز قلم
 جنال را نخواہم کہ اندر مدینہ
 کمال است لازم عشق بنی را
 ہمہ جنس نایاب تو یابی و ریجا
 بجنوں بدوند الفت بہ لیلے
 بہ لندن و پیرس ترا گرجع است
 شنیدیم بے ذکر یوسف ز لیجا
 نہ شنووز اقبال فرزانگان را
 حقائق کہ بقراط اسطور ندانند

رفعتنا لک ذکر تو فی الکتاب است | جهان است زنده به انکار احمد
 مرانیت بجا و ماوا بجز تو | رحم کن توئی در توبه غفار احمد
 اسیری میندار که کردی تو ذکرش
 که رطب لسان اند اغیار احمد

(۲۰)

نعت شریف

امید شکسته دلان یا محمد
 خلق عظیم و رمدخ تو آمد
 میثامی نواز و کرم گستر ما
 سراجاً منیراً لقیبت باین طور
 ملقب به امی مکانت علیاً
 سلاطین عالم گردایان تواند
 تو رحمت سراسر منم غرق عیبها
 وعائے خلیل و نوید مسیحا
 تو خورشید سولای و ذکر سلیمان

نویده خیمه دلان یا محمد
 خدا خود بگوید چنان یا محمد
 رؤف و سخنی به سردبان یا محمد
 ز نوریت منور جهان یا محمد
 کمالی تو ظاهر ازال یا محمد
 مرا هم ز لطفست چشمان یا محمد
 بروغم مرا آرزایان یا محمد
 مرا و همه عاشقان یا محمد
 تو محبوب و توبه به حال یا محمد

تو ایبریکم و کتیزه مسارت
مکمل به تو خود
چه ایچیا را تو جانم به بخیر
بیتت میرم مرا هم تو آتی
تو ایبریکم به تو نمود مسارت
تو نمود بر آسمان و زمین
هر ایک و زمین و بخت هم خدایه
تو هست علی است خود ایچیا
تو نفس و عالم تو پیر منیر
تو بخت هم به تو پیر آب

تو بحر فیض تو عالم یا محمد
تو پادشاهی آخرت عالم یا محمد
تو پادشاهی است ترا عشق و شال یا محمد
کیونک سلم فایض عالم یا محمد
تو ایبریکم به تو نمود مسارت
تو احمد البیت جهان یا محمد
کنند پادشاه و پادشاه یا محمد
تو ایبریکم به تو نمود مسارت
بشیر و تدبیر جهان یا محمد
تو دولت سکینت بدل عالم یا محمد

است پیری نه زید ترا الب کفانی
تو بالاد محمد و پادشاه یا محمد

نعت شریف (۲۱)

تو با عشق کون و مکان یا محمد
که بهتر از درگراں یا محمد

تو سالار هر دو جهان یا محمد
تو کوشش کف تو پادشاه یا محمد

ہمہ حوریاں رقص کنناں یا محمد
 بہر کوئے جنت نشاں یا محمد
 بگوئید تھے راویاں یا محمد
 بگردند باہ و فغاں یا محمد
 بدیوار و در سرزناں یا محمد
 بلہاں را تو روح رواں یا محمد
 کہ باطل ز نورت وواں یا محمد
 چہ احساں بہ اہل جہاں یا محمد
 چہ غمخوار ما عاصیاں یا محمد
 دل و دست تو بحر و کاں یا محمد
 تو کفنی بہ اہل جہاں یا محمد
 نگہ وار ما خاطرہاں یا محمد

مدینہ و پائے کہ سواش بیانید
 ز خوشبوئے جسمت سراغت سالم
 ز مشک است عرق معطر ز عنبر
 بوقت وصال ہمہ عاشقان
 بطرز فدا یاں ز خود رفتہ بوند
 خدرا تو بیشک محبت است محبوب
 تو ظلمت سرائے جہاں را مصباح
 خدرا نمودی بہ کیف حقیقی
 تو صبح و مسابہ و عاہر امت
 گدار کنی تو غنی از سخاوت
 خداست خالق منم بندہ او
 بہراج رفتی در آل وقت نازک

اسیر کی تو فرو سے ز خیر الامم ہست
 بنازم تو فخر جہاں یا محمد

عجبت از غزوات حسین و احد

ہر کسے را الفت است بہ دل با خوشیگاں اندر جہاں
 زن بہ شوہر بستہ دل بر اور با بر اور بے گماں
 دختران را پس حسن عقیدت وال بہ اُمّ مہربان
 از ہمہ اولے ماور بہ شفقت ہمچو بحر مکیراں
 محبت و نیا چیز است پُر ز عشوہ و لفریب و ولستاں
 چون شود مستولی بر کسے ز کوش نگنجد در بیباں
 یک زمانہ من خیر القرون بر مسلمین کہ اندراں
 اسوٰ حضرت خیر الرسل بدہر ہنماکے پیرواں
 در عمل سبقت می برویکے برویکے بہر کمال
 تا شود حاصل خوشنودی پروردگار و وجہاں
 از محبت با احمد نبی گویم مثالی از ہزار
 تا کنی فرق بین خود و بین مومنان آں زماں
 از حسین گویم بود غزوہ اکبر ز غزوات نبی
 رستخیزے بود منظر گہر قتل و قتال غازیباں

آل صحابہ کہ لعل شہومت و شجاعت سے بند
 و دشمنان را روح فرسا شدید و سخت گیر کافران
 آل صحابہ کہ جنگ آزما و ماہرین سے بند
 کوہ و قار و جانثار صفت شکن اعدا فلک و جاں ستاں
 حول و شمن بر اکثر صحابہ شد مسلط لا کلام !
 منتشر گشت متنزل نعل شاہ پائے ثبات مومناں
 آل جماعت کہ بود جانثار آخر گرفت راہ فراد
 مرو میدان آل خیر البشر لیکن نہ جبینہ از کمال
 ابن مطلب من احمد بنی صدق و صفا سیرت مرا
 بر زبان اطہر این خطاب زد کام سوئے و دشمنان
 از زمین برواشت یک مشت خاک زد و پو آسمان خم
 چشم شاں گشت تیرہ پائے شاں لغزید ز اثر شاں ماں
 معجزہ بود این فعل پیغمبر خارق عادت عظیم
 خود خدا فرماید این چنین فی الکتابش القران
 پر صحابہ چوں شد منکشف ہو و خطائے خویشاں
 بس پشیاں گشتند سقیر رحمت نمودند جہان
 بر سر میدان دیدند نبی را با عدو سینہ سپر
 مومناں یکجا شد مجتمع بہر عدل با کافران

بر نیال اسم اللہ اکبر تیغ بدست بستہ مکر
 مومنال مصروف کار علی باذوالفقارِ نو نچکال
 کامرانی و نصرت بعون کردگار ذوالجلال
 شد قدم بوس احمد نبی ہادی گل اہل جہاں
 ہم ز احمد بود جنگ شدیدین نبی و کافران
 پہننا نہ نصرت گشت مبتدل بہ شکست غازیان
 چوں میدان احمد نبی افتاد بضر و شمنان
 در ہوا شد افواہ شہادت از زبان کافران
 ہر کسے کو این خبر شہادت ہاشمید شد بقرار
 در مدینہ شد غوغا ہوا ہر کہ و مر نامہ کنان
 چوں شنید این خبر بدیکے از مومنات آل و یار
 رفت سوئے میدان حرب و راضطراب عاشقان
 سرگزشت جنگ پر سید شخصے آل فدائے خوش کلام
 گفت نہاند سپرت گفت خیر کو حال نبی آخر زمان
 زد قدم پیش پیش وراثت بیاق ویدین خیر الانام
 شوہرت مرو گفت با او کسے گفت خیر کجا صاحبقران
 در جنون لغت رقت پیش آل عاشق خیر الورے
 از جہاں رفت ہدیت گفت کسے لیکن ہوا پیش ہمچنان۔

مرجب با بر خاتون عرب با این حوادث پُرالم !
 و م نہ زود تا نشد بپرو و راز و پیدن نور جہاں
 و در ہر میت مقصود خدا بود انکشافت و وسعت
 و ر اطاعت بہت پنہاں فلاح مومناں اندر جہاں
 بے صحابہ بود احمد نبی کامل مکمل بیگماں
 باتن واحد سید پسر بود با مقابل کافراں
 نہ شود ایمان کامل کسے راتمانہ آرکو و رسم
 حکم قرآن کہ حُب نبی اولے زہر چیز جہاں
 اذدن و فرزند ماور پیدد و یگر اتارب و عزیز
 ہم ز نفس خود حُب نبی خوشتر بقول واعظان
 گرترا اخلاص است و عقیدت با محمد مصطفیٰ
 گرویت معمور است اندر ادب با شیخ مذہباں
 حکم قرآن را اولے بدال تا کامل الایمان شوی
 از مثال خاتون عرب عبرت بیاموزے جو اں !
 و ر اطاعت الفت و عمل پنہان است نجات لسانی
 نسبت حق با احمد نبی کن تا شوی جنت مکان
 این مسلمانان کہ بہت اسیری مرجب ننگ است و عار
 و عوی اسلام است و رسم لیکن بکفرت شک مال

نعت شریف !

شہید نگاہت منم یا رسول اللہ
 رخت بنما تا زیم یا رسول اللہ
 نگہ کنی ز راہ کرم یا رسول اللہ
 زوید پیرہ ورتا شوم یا رسول اللہ
 بریں طرز تو جمال و ہم یا رسول اللہ
 کہ بسیار خطا کار منم یا رسول اللہ
 ہو پید خفی کے کنم یا رسول اللہ
 بتو دلکشانی کنم یا رسول اللہ
 ب منم چو راقب شوم یا رسول اللہ
 ز حسنات بیاں چو کنم یا رسول اللہ
 تو مایل بہ لطف و کرم یا رسول اللہ
 بنماک ورت فنا کرم یا رسول اللہ
 بہ عشقت یہ شرب رسم یا رسول اللہ
 بہ عین مدونمانی کنم یا رسول اللہ
 بہ ہر است مملو دم یا رسول اللہ

فدائے جمالت منم یا رسول اللہ
 فراق ت اشد من الموت مجال را
 کہے جلوہ آرا نقاب بر رخت گاہے
 بدشت عرب طلب کوی بشبند
 تو مستور بودی ز سر تا قدم پیشیم
 بہ ہر رنگ کہ جلوہ نمودی کرم کوی
 بہ اندر حجاب و حجاب گر بود نافہ
 بن کنور و حیت بہ غنمہ صبا مجدم
 بمیرم ترا گر نہ تمیم بہ دل اندر
 عجب شان واری عجب کیون مستند
 بجور و تم نو گر اند دلبران لیکن
 ز رویم دنیا بخشم مجال خوشتر
 محبت بہ لعل جنوں را صبر ابرو
 نقاب اندر رخ نور تو سبر و ارتا
 مرا بہت سوادے عشقت سبر اندر

در منبیل و ریجالی حسن کیسوتے ہو
 پر نسبت یقینوں میں ہے است فرہاد
 ندارم تمنا با سو حیات ہرگز

بہ زلفت بہ بندم و لم یار رسول اللہ
 پسینہ بہ شیب و دم یار رسول اللہ
 از جوئے تو شیریں چشم یار رسول اللہ

اسیری گوشہ نشین را بجا است کہ
 ز عشقت فسانہ کنم یار رسول اللہ

(۲۳)

نعت شریف

خوشنما زلف و رازت عاشقان را
 چشم مستت پر حیا و سرگین است
 چوں بکاہد باز بسیرت در پے سعید
 سرو سہی قد شد بہ نظرے پرستان
 خلد را بدیک تمنا باندامت
 شد قمر بدر تمام بہر تقابل
 ہستیست مثل کنوز است پرز گوہر
 شہرہ خلق عظیمت در افاق است
 علم را دار المدینہ گفتہ خود

بس دل آویز کیسوتے تو طابیل را
 مثل آنست چشم آہونا قصال را
 بہ خم ابرو نساند و اتفال را
 کئے قد و لم شود آل عاشقان را
 کہ شود آن کو نشد دل بستگان را
 منفعل پیش رحمت شد شاہان را
 تو غنی سازی بجوت سائلان را
 پیش آئی با دارا و شمنان را
 تو کشودی سر بہ سر ستر گران را

قصہ خضر و سکندر کس نداند
خوش عمل گر چه بناز و بر حصول
مہربانی را بہر قومی خلق نمودند
پر فتن است ایل زمانہ حذر باید
پر خطر و اولیت مسافت بس طویل است

سیر کنی از آب کوثر
تو شفیق است بے شکر
تو نبی آخر زماں الہ
من علی الاعلان گویم کاہن را
بے قلائیڈ گزر نشاید رہرواں را

خود فراموشی نشاید لے اسپری
مشیح شو در طریقت کمال را

مہربانی

